

İşyerlerinde Kreş Açma Yükümlülüğü

Gebe Veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik 16.08.2013 tarih ve 28737 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasasına dayanılarak çıkarıldığından sadece 4857 Sayılı İş Yasasına tabi çalışan kadın işçileri değil, işyerinde hangi kapsamda olursa olsun bütün kadın çalışanları kapsamaktadır.

Yönetmelik kadın çalışanların sayısına bağlı olarak işverene bir takım yükümlülükler getirmektedir.

- 100-150 kadın çalışanı olan işyerlerinde emzirme odası, 150'den fazla kadın çalışanı olan işyerlerinde yurt açma yükümlülüğü bulunmaktadır.

- Emzirme odası ve yurt açma yükümlülüğünün doğması açısından esas alınan kadın çalışan sayısına çocuğunun annesi ölmüş veya çocuğunun velayetini almış olan erkek çalışanlarında dahil edileceği hüküm altına alınmıştır.

- Yükümlülüğün belirlenmesinde işverenin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan bütün işyerlerindeki kadın çalışanların toplam sayısı dahil edilir.

- Emzirme odasının işyerinden ayrı ve işyerine en fazla 250 metre uzaklıkta kurulması gerekmektedir. Yurt işyerine 250 metreden uzaksa işveren taşıt sağlamakla yükümlüdür.

- İşverenler ortak oda ve yurt açabilecekleri gibi kamu kurumlarınca yetkilendirilmiş yurtlarla yapacakları anlaşmalarla da yükümlülüklerini yerine getirebilirler.

- Odalara 0-1 yaşındaki, yurtlara velisinin isteği üzerine ilkokula kaydı yapılmayan 66 aylığa kadar çocuklar alınır. Yurtlarda 0-24 aylık, 25-48 aylık ve 49-66 aylık çocuklar birbirinden ayrı bulundurulur.

- İşverenler, açtıkları oda ve yurtlarla ilgili bilgi ve belgeleri, açılma tarihinden itibaren en geç 30 gün içinde bir rapor halinde Millî Eğitim Bakanlığı ile bağlı oldukları Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne gönderirler. Bu raporda aşağıdaki hususlar belirtilir;

1. İşyerinin unvanı, bağlı olduğu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü sicil numarası ve adresi,

2. İşyerinde çalıştırılan toplam çalışan sayısı ve kadın çalışan sayısı,

3. Kuruma alınan çocuk sayısı, cinsiyeti,

4. Kurumun açık adresi, oda sayısı, oyun yerleri, bahçenin büyüklüğü, bakım ve eğitim araçlarının miktar ve çeşitleri.

Görülmektedir ki işverenin emzirme odası ve bakım yurdu (kreş) açma yükümlülüğü, olası maliyetlere katlanmak bir tarafa, meşakkatli bir takip ve denetim gerektirmektedir. İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentlerde şehir merkezlerinde işyerinden ayrı ve işyerine en fazla 250 metre mesafede emzirme odası açılması, kreş 250 metreden uzak ise taşıt sağlama yükümlülüğünün bulunması, uygun mekan bulmanın zorluğu nedeniyle yükümlülüğün ne şekilde yerine getirileceği konusunda kafalar iyice karışmaktadır.

Yönetmeliğe göre işveren kreş bünyesinde yönetici, sağlık personeli, emzirme odalarında her 10 çocuk için bir kadın çocuk bakıcısı, yurtlarda her 20 çocuk için bir çocuk bakıcısı, temizlik ve beslenme hizmetleri için çocuk sayısına göre yeterli sayıda personel ve nihayet şöför ve servis refakatçisi istihdam edecektir.

Yönetmelik gereği işverenlerin ortak oda ve yurt açabilmeleri ya da kamu kurumlarınca yetkilendirilmiş yurtlarla yapacakları anlaşmalarla yükümlülüklerini yerine getirmeleri de mümkün olmakla beraber, sorunun çözümüne yeterince katkı sağlanamamaktadır.

Yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin güçlükler doğal olarak daha pratik çözümleri beraberinde getirmektedir. İşverenler, çocuklarının sorumluluklarını çalışanlarına bırakarak özellikle kreş yükümlülüğünün her çalışanın kendi inisiyatifi ile ve işverenin nakit kreş desteği ile çözümlenmesinin daha uygun olduğunu düşünmektedirler. Bu hususta kurumsal firmaların kreş desteği ya da yardımı adı altında ödemelere başladığını görmekteyiz.

Bu çerçevede yapılan yardım ve destek ödemelerinin yükümlülüğün yerine getirilmesi olarak değerlendirilmesi ve 6331 Sayılı Yasa ve bağlı Yönetmeliğin uygulayıcısı olan İş Müfettişleri tarafından katı yorumlanmayarak sorunun çözümüne katkıda bulunulması, doğru bir yaklaşım olarak görülüyor.

Rıza Eroğlu

(Dünya, 07.02.2014)